

ĪSĀS PIEGĀDES ĶĒDES – ieguvumi teritorijas ilgtspējīgai attīstībai

Valdis Kudiņš

25.oktobris, Saldus

ievadam

- Vietējās pārtikas ražošana - viena no lauku teritorijas **pamatnodarbēm**, tomēr – **cik “vietēja” ir pārtika, ko ikdienā lietojam.**

Sabiedriskā doma

- Eirobarometra pētījums:
 - 9 no 10 intervētajiem atzīst ka **vietējās pārtikas iegāde dod būtiskus labumus**;
 - Gandrīz ½ respondentu atzīst, ka **vietējos produktus ir grūti atrast tirgū** un arī atšķirt no pārējiem produktiem.

Patērētāju pieaugošā **vēlme** uzturā lietot vietēju un drošu pārtiku

Ražotāju nepieciešamība produktiem radīt pievienoto vērtību un attīstīt mārketingu

Kas ir vietējās pārtikas sistēmas un īsās piegādes ķēdes?

- **Nav vienotas un vienkāršas definīcijas** vietējai pārtikai un īsajām piegādes ķēdēm, jo ES pastāv milzīga pārtikas ražošanas, pārstrādes, marketēšanas un izplatīšanas sistēmu dažādība, kas tiek asociētas ar vietējo pārtiku.
 - Piemēram, īsās piegādes ķēdes:
 - Francijā – pēc iespējas mazāk starpnieku;
 - Itālijā – tiešā tirdzniecība.
- Vietējais – pēc iespējas tuvākā teritoriālā vienība, kas norāda uz produkta izcelsmi.
- Vietējais – attālums starp produkta radīšanas un patēriņa vietu.
- Vietējais – iegādāts pa tiešo no pārtikas ražotāja.

“vietējā” un “reģionālā” pārtika

- **Pamatprincipi ir nemainīgi:**
 - Attālumam starp ražotāju un patērētāju jābūt **pēc iespējas īsākam**;
 - Starpnieku skaitam starp ražotāju un patērētāju jābūt **pēc iespējas mazākam**;
 - **Komunikācijai** un uzticībai starp ražotāju un patērētāju jābūt **pēc iespējas ciešākai**, jo “stāsta” veidošana pievieno produktam vērtību un veido ilgtermiņa attiecības starp ražotāju un patērētāju.

16.06.

ZALAIS

tirdzīnī

19.05.

ekoprodukti

Īso piegādes ķēžu daudzveidība Eiropā

- pieredzes diapazons no tiešās tirdzniecības sistēmu attīstības (Igaunija) līdz uz kopienu vērstām tirgus un ražošanas veicināšanas aktivitātēm (Ungārija)
- Aptaujas un dati liecina:
 - ~ 4% Flāmijas ražotāju darbojas īsajās piegādes ķēdēs;
 - ~ 1% pārtikas tiek realizēts caur īsajām piegādes ķēdēm Somijā;
 - ~ 16% Francijas zemnieku ir iesaistīti tiešajā tirdzniecībā;
 - ~ 1 200 indivīdu ir iesaistīti tiešajā tirdzniecībā Dānijā;
 - ~ 46 000 (1/3) Austrijas saimniecību ir iesaistītas tiešajā tirdzniecībā, no kurām ~11 000 vairāk kā pusi no saviem ienākumiem gūst tiešajā tirdzniecībā.

NEBUS tīkls – Beļģija

www.tiesapirksana.lv

DRAUDZĪBA. BRĪVPRĀTĪBA. BIO-PĀRĪTIKA

[TIEŠĀ PIRKŠANA](#) [8 SOĻI](#) [PUBLIKĀCIJAS](#) [KONTAKTI](#) [BUJ](#) [PERSONĪGI.ĒDIENS.](#) | [rus](#)

KAS IR TIEŠĀS PIRKŠANAS PULCIŅI

Tiešās pirkšanas pulciņi ir pircēju-entuziastu kopīgi radīta un organizēta iespēja regulāri ik nedēļu tikt pie svaigas bioloģiski audzētas vietējās pārtikas, iegādājoties to pa tiešo no bioloģiskajiem zemniekiem, ieguldot savu laiku.

Šāda prakse jau vairāk kā 10 gadus rezultatīvi darbojas daudzas valstīs, kā alternatīva industrialajai pārtikas sistēmai, kas veicina arvien intensīvāku, uz ķīmiskiem pesticīdiem, minerālmēsliem, antibiotikām un ĢMO bāzētu, lauksaimniecību un kurā pircējiem ir zudusi saikne ar patieso pārtikas ražotāju – lauksaimnieku. Tādēļ pircēji ņem pārtikas izvēli savās rokās un sadarbojas pa tiešo ar bioloģiskajiem zemniekiem. Tas ir kļuvis izplatīti Itālijā,

Francijā, Vācijā, ASV, Japānā u.c. valstīs. Pastāv dažādi tiešās pirkšanas veidi. Pircēji ar zemniekiem vienojas par konkrētu tiešās pirkšanas veidu, kas abām pusēm liekas visizdevīgākais.

Latvija Tiešās pirkšanas pulciņi izveidojušies pēdējo trīs gadu laikā un kustības ietvaros darbojas jau vairāk kā 15 pulciņi Rīgā un citās pilsētās (Siguldā, Cēsīs, Valmierā, Smiltēnē, Ikšķilē, Ādažos, un citas). Kopā tajā šobrīd darbojas vairāk kā 500 ģimenes un vairāk kā 70 bioloģiskie zemnieki un mājražotāji.

eco ruralis
ROMANIA

blogs

grozs

Pārtikas grozi

Gustare din zona Călatei

Produse de alimente naturale locale din satele de zona Huedinului

Bun venit la prima cutie cu mâncare din zona Călatei! Scopul nostru este de ași aduce produse de alimente delicioase în inima orașului, de la mici cultivatori din jurul Huedinului.

În cutia voastră din aceasta săptămână, veți găsi, din partea noastră: o pungă cu salată – sălbatică și cultivată – rucola și fetica; păpădie, coada șoricelului, pungulița, măcriș, usturoiță, răcovina; o pungă cu ierburi coriandru, pătrușel creolita, maghiran, asmățui; urzici, loboda, cimbru verde uscat și mere din Aluniș – varietate veche, șovari (mare și roșu)

De la Florin (Aluniș), ridichi, salata verde. De la Erzsi (Domoș), salată roșu; varză și țelină de la Zsuzsi (Bicalat), morcov de la tanti Erzsi (Domoș), păstârnac și măcriș de la tanti Birzse (Bicalat), tarhon tanti Erzsike (Bicalat).

Extra sunt: ouă de casă de la Erzsike (Bicălat), cașcaval de la Szilárd (Aluniș), polen de la Irén, (Bicalat), castraveți murați (noi), făină din grâu (Domoș)

Dacă vă interesează să primiți o cutie cu produse naturale (în funcție de sezon)

Unde? - Punct de colectare:

birou Ecoruralis, Str. David Francisc, nr 10, ap. 5,
Cluj-Napoca (în apropiere de Piața Mihai Viteazul)

Când? - Marți după masă.

Rețeta propusă:

Salată crudă

FIND

Find local food businesses

Aitojamakuja.fi

helps people to find producers of local food from across Finland.

EAT!

Find restaurants and retailers

NOTICEBOARD

Greetings and wishes about products

A taste of Finland's rich and varied food culture.

YUM :)

LOCAL FOOD

Find out more about organic and local food

SAKUMS PARĀNUME KATALOGS JAUJUMI FAKTI RAKSTI SĀDARBĪBAS PARTNERI RECEPTES

DALELĒJUMS HEBISTAKTI

f t w i n

Latvijasmajrazotaji.lv

2012. november 7., szerda

Akadálymentes változat:

AKTUÁLIS

Márton-nap 2012.

Újbarok, Játékok Toma és csapatával, sonka- és csokoládékóstoló, Gúrnárterály, Lúderterálymó, Gúrnárkák Bajnoka, Libakirálykisszony megmérettetések és nyeresények. Úgye idén is találkoznak!

Tovább

TERMELOINK

Ismerje meg termelőinket!

Tekintse meg környék

BOLT

Október végi hírek a Nefelejcs között

Ezen a két héten olyan sok újdonságra tettünk szert, hogy szinte nem is tudjuk felborolni van már szőlőmegőrelemény, csokoládé, van még hazai paradicsom és paprika, cukormentes lekvárok, dió és még sok más!

Tovább

AKTUÁLIS

Már színesedik a körforgalom

KERESÉS

Keresés...

RECEPT

Fűszeres őszibarackleves

Mi őszibarackból csináltuk, de ez nincs köze véve - ez a leves szinte minden gyümölcsrel működik!

Tovább

HÍRLEVÉL

Érdeklődés esetén mindig

Zemnieku zaimniecibas

Reģistrētiem lietotājiem

Sviesta Karamele
Kategorija: Mīdumi
★★★★★ 0.0 (0)

Jāpkalni ZS
Kategorija: Dzīvnieku
★★★★★ 0.0 (0)

Ize Lipska
Kategorija: Mīdumi
★★★★★ 0.0 (0)

Vārpas ZS
Kategorija: Dzīvnieku
★★★★★ 0.0 (0)

Antra Gaiša
Kategorija: Mīdumi

Mans Piens
Kategorija: Dzīvnieku

Lietotājvārds

Parole

Atzīmēties mani

Pieslēgties

- Aizmini pieslēgšanās informāciju?
- Reģistrēt!

- Tirdzniecība saimniecībā
- Tirdzniecība ārpus saimniecības
- Interneta veikali

Individuālā
tiešā
tirdzniecība

- Kopienas aizdevumu fonds
- Vietējā patēriņa veicināšanas partnerības

Īso
piegādes
ķēžu
partnerība

**Kas ir vietējās
pārtikas sistēmas un
īsās piegādes ķēdes?**

Kolektīvā
tiešā
tirdzniecība

- Patērētāji saimniecībās;
- Ražotāju kooperācija nodrošinot kopīgu tirdzniecību;
- Ražotāju kopīgi veidotas interent platformas;
- Gadatirgi;
- Vietējā pārtika sabiedriskajā ēdināšanā;
- Vietējā pārtika lielveikalu tīklos

Īso piegādes ķēžu daudzveidība

- Īsās piegādes ķēdes priekšnosacījums – **ražotāja/lauksaimnieka iesaiste**
- Arvien vairāk **patērētāji** pievērš uzmanību pārtikas drošumam, ietekmei uz vidi un uzturvērtībai
- Pieaug **starpnieku** interese par vietējo pārtiku (restorāni, lielveikali)

Īso piegādes ķēžu daudzveidība

- Lai paplašinātu īso piegādes ķēžu iespējas, atpazīstamību, tās ir nepieciešams **integrēt teritoriju attīstības stratēģijās un plašākos ekonomiskajos procesos**. Lai gan praksē, uzņēmēji, kas strādā ar šīm sistēmām, maz fokusējas uz stratēģisko pieeju.

Izaicinājumi, kas mūs skar:

- **Brīvās zemes** pieeja pārtikas ražošanai;
- Aktīvo lauksaimnieku **novecošana**;
- Saimniecību skaita sarukums (īpaši pilsētu tuvumā);
- Zināšanu un prasmju trūkums **vērtības pievienošanai savam produktam un mārketingam**;
- Informācijas trūkums par **likumīgo ietvaru**, kurā var notikt pārtikas ražošana un realizācija;
- Īso piegādes ķēžu **potenciāls** uzņēmējdarbības attīstībā;
- **Stratēģisks skatījums** uz vietējās pārtikas un īso piegādes ķēžu attīstību:
 - Cik un ko ražo, patērētāju pieprasījums, pārtikas piegādes kanāli.
- Līdzekļu trūkums **investīcijām**, kas nepieciešamas sistēmas izveidei un marketēšanai, kā arī loģistikas nodrošināšanai;
- **Uzņēmīguma** trūkums veicinot pārorientāciju lauksaimnieciskās aktivitātes samazināšanās kontekstā, īpaši domājot par gados vecākiem zemniekiem.

Īso piegādes ķēžu daudzveidība

- Pamatelementi, efektīvās īsās pārtikas ķēdēs:
 - Vietējās pārtikas atbalsta sistēmām un īsajām piegādes ķēdēm ir jāiekļaujas patērētāja dzīvesveidā;
 - Normatīvajam ietvaram jārespektē mazo ražotāju vajadzības un ierobežojumiem jābūt samērīgiem;
 - Attīstības politikām jānodrošina atbalsts izglītībā, investīcijās, infrastruktūrā un mārketingā;
 - Nekad nedrīkst būt pārvērtēta ciešās saiknes nepieciešamība starp ražotāju un patērētāju;
 - Piegādātājiem jābūt motivētiem un jābūt ar atbilstošām prasmēm, zināšanām un attieksmi rīkoties kā uzņēmējam.

Īso piegādes ķēžu daudzveidība

- Īso piegādes ķēžu **veiksmes faktors** ir atkarīgs no labumiem, ko pārtikas ražotājs var demonstrēt vietējai kopienai.

Ieguvumi no īsajām piegādes ķēdēm

- **Ekonomiskie** ieguvumi:
 - Vietējās ekonomikas attīstība - dažādo lauku ekonomiku un veicina to lielāku neatkarību, spēju pielāgoties pārmaiņām
 - Samazinot starpnieku ķēdi pastāv iespēja ka produkts par tādu pašu cenu tiek pārdots patērētājam, lauksaimniekam paturot lielāku daļu produkta pārdotās vērtības;
 - Veicinot sadarbību starp vietējiem ražotājiem palielinās savstarpējā uzticība, rodas jaunas inovatīvas pieejas, kas var radīt vietējā līmenī arī jaunas darba vietas un veicināt to, ka kopienā ienākusī investīcija tiek vairākkārt izmantota.

leguvumi no īsajām piegādes ķēdēm

- leguvumi **videi**:

- Pārtika, kas veic īsāku ceļu līdz patērētājam, **izmanto mazāk enerģijas**, kas nepieciešama transportēšanai un uzturēšanai, tādā veidā arī radot mazāku kaitējumu videi.
- Pārtika, kas mazāk ceļo, rada **lielāku kopienas neatkarību no enerģijas patēriņa**.
- Saimnieki, kas vairāk iesaistījušies vietējās pārtikas sistēmās, izmanto **videi draudzīgākas saimniekošanas tradīcijas**.
- **Drošas pārtikas** nonākšanu patēriņā.
- Sezonālās pārtikas lietošana veicina **veselīgāku uzturu**.

Ieguvumi no īsajām piegādes ķēdēm

- **Sociālie** ieguvumi:
 - Priekšnosacījumus ilgtspējīgai kopienas attīstībai;
 - **Spēcīgāka saikne** starp ražotāju un patērētāju;
 - Attiecības, kas piešķir **vērtību un nozīmi produktam**, tā izcelsmei;
 - **Vietējo zināšanu** izmantošana un savstarpējā uzticēšanās;
 - **Piederības saiknes** veidošana un lokālpatriotisms;
 - Iespēja saglabāt **vietējās tradīcijas un kultūru**.
 - Saiknes veidošana starp **pilsētu un laukiem**;
 - Radot **iespēju cilvēkiem ar zemiem ienākumiem** piekļūt labai un veselīgai pārtikai;
 - Atbalstot **mazās saimniecības**.

Izaicinājumi īsajām piegādes ķēdēm

- Tradicionālā saimniekošana Vs jauns saimniekošanas veids
- Konkurence Vs sadarbība
- Anonīms patērētājs Vs zināms(ošs) patērētājs
- Pirmie soļi vietējās pārtikas stratēģijas izstrādē - stratēģisks skatījums uz vietējās pārtikas un īso piegādes ķēžu attīstību
- Zināšanas un iemaņas, mācīšanās
- Kontroles un publiskais iepirkums
- Piekļuve zemei un kapitālam
- Pārvaldība un sadarbība

Patērētājs un vietējā pārtika

Patērētāja loma:

- priekšrocība – **nepastarpināta komunikācija**
- Lai gan **pieaug patērētāju apziņa** par to, ka pērkot vietējo pārtiku, atbalsta vietējo ražotāju, pērk drošu pārtiku, atbalsta godīgu tirdzniecību u.tml., bet dažādos kritiskos apstākļos, šie faktori nav izšķirošie par labu vietējai pārtikai, bet lomu spēlē produkta cena, jeb tā cena, ko cilvēks ir **gatavs maksāt par produktu**, tāpēc veidojot produktu ir regulāri jāstrādā ar jautājumiem – cena, pieejamība, atbilstība gaidām, patērētāja apziņa
- Patērētāja lojalitāte - patēriņa tradīciju maiņa

Vietējie un reģionālie zīmoli:

- Visveiksmīgākie vietējie un reģionālie zīmoli ir bijuši tie, kas ir izveidoti **labi atpazīstamā un identificējamā teritorijā**.
- Riski:
 - Samazinoties tiešajam kontaktam starp ražotāju un patērētāju jānodrošina **pēc iespējas precīzāka informācijas nodošana par produktu**, tradīciju, autentiskumu u.tml.;
 - **Patērētāju var arī samulsināt ar “vietējo” produktu**, piemēram produkti, kas nes vietas vārdu, bet ar reālo vietu tiem ir maz sakara.

Veidojot partnerības un stratēģijas

- **Stratēģiskais atbalsts vietējās pārtikas sektoram**
- Vietējās pārtikas tīkls:
 - *Pašvaldība,*
 - *Patērētāju grupas;*
 - *Sociālās NVO;*
 - *Zemnieki;*
 - *Interešu aizstāvības NVO;*
 - *Pārtikas pārstrādātāji;*
 - *Eksperti un masu saziņas līdzekļi;*
 - *Atbalsta institūcijas (konsultanti, tirgotāji, kontrolētāji);*
 - *Izglītības un zinātniskās institūcijas.*

Veidojot partnerības un stratēģijas

– Lai gan aktivitātes var tiks sāktas ar vienu mazu projektu, tomēr **svarīgākais ir veidot pastāvīgas ilgtermiņa aktivitātes** ar aktīvu dalībnieku iesaisti.

- Sākotnēji var strādāt ar **mazāku organizāciju grupu**, to pakāpeniski palielinot;
- **Plānošanas process** ir tikpat **svarīgs** kā pats plāns;
- Plāna īstenošanas veiksmes faktors ir **iesaistīto pušu ownership**;
- Bieži svarīgāko lomu spēlēs **publiskais sektors**.

Veidojot partnerības un stratēģijas

Vietējās pārtikas stratēģijas iekļauj aktivitātes, kas saistītas ar:

- Ražotāju zināšanu līmeņa pilnveidi;
- Patērētāju apziņas līmeņa celšana;
- Inovatīvi risinājumi pārtikas realizācijai tirgū;
- Sadarbība ar izglītības un zinātnes institūcijām jaunu zināšanu iegūšanai;
- Likumdošanas ierobežojumu identificēšana un izmaiņu ierosināšana.

LEADER pieeja vietējās pārtikas atbalstam

- impulsu jauniem inovatīviem risinājumiem, kas balstīti uz vietējiem resursiem un zināšanām, arī uzticības risku mazināšanai;
- būtiski – sadarbības marketings, jo mazam ražotājam individuāli mārketinga pasākumi ir par dārgu;
- VRG sadarbība tūrisma, uzņēmējdarbības speciālista algošanai;
- Mazas investīcijas produkta pievienotās vērtības radīšanai;
- Stratēģija vietējās pārtikas ražotāju iekļūšanai sabiedriskajā ēdināšanā;
- Starptautiskās sadarbības projekti palīdz meklēt jaunus noieta tirgus

SKATS NĀKOTNĒ: kā ES redz atbalstu īsajām piegādes ķēdēm

- Īstenojot KLP reformu tiek pievērsta uzmanība šādiem aspektiem:
 - Nav vienota un strikta īsās pārtikas ķēdes definējuma – nacionāls jautājums;
 - Pieaug patērētāju interese par vietējo produktu iegādi – vietējo zīmolu shēmas, kas nesadārdzina produktu;
 - Atzīta būtiska nozīme pievienotās vērtības radīšanai – vairāk jānodrošina izglītojošas aktivitātes gan ražotājiem, gan patērētājiem, tomēr respektējot vides un sociālos aspektus;
 - Vietējā produkta īpatsvars publiskajos iepirkumos, kā arī iesaistīto pušu iesaiste lēmumu pieņemšanā – atbalstāmas iniciatīvas.